

Zaustavitev zmanjševanja biotske raznovrstnosti v Evropi

Informacije, ki temeljijo na spremljanju stanja in kazalcih, so nujno potrebne

Leta 2002 je bila na Svetovnem vrhu o trajnostnem razvoju v Johannesburgu ugotovljena izjemno pomembna vloga biotske raznovrstnosti pri trajnostnem razvoju in izkoreninjanju revščine. Je bistvena za naš planet, blagostanje ljudi, njihovo preživetje in kulturno neokrnjenost. Na Vrhu je bilo poudarjeno tudi, da okoli 40 % svetovnega gospodarstva temelji na bioloških izdelkih in postopkih. Vendar pa je biotska raznovrstnost ogrožena in očitno je, da je zaradi človekovih dejavnosti prišlo do njenih dramatičnih sprememb in zmanjšanja.

Konvencija o biološki raznovrstnosti je bila podpisana na prvem Svetovnem vrhu v Rio de Janeiru leta 1992. Njen namen je bil zagotoviti mednarodni okvir za ohranitev raznovrstnosti, sonaravno rabo njenih sestavin ter pošteno in pravično delitev koristi, ki jih prinaša uporaba genskih virov.

V okviru te konvencije so se države, sodelujoče na vrhu v Johannesburgu, sporazumele o ukrepih, s katerimi bodo do leta 2010 dosegle znatno zmanjšanje trenutne hitrosti upadanja biotske raznovrstnosti.

Znotraj Evropske skupnosti in širšega programa, imenovanega Okolje za Evropo, pa je bil sprejet še zahtevnejši cilj — do leta 2010 ustaviti zmanjševanje biotske raznovrstnosti. 6. okoljski akcijski program EU na primer natančno določa cilj, to je 'do leta 2010 zavarovati in, kjer je potrebno, ponovno vzpostaviti sestavo in delovanje naravnih sistemov ter zaustaviti zmanjševanje biotske raznovrstnosti tako v Evropski uniji kot v svetu'.

Te cilje bo možno doseči s spremljanjem stanja, informacijami, ocenjevanjem in razumevanjem vzročnih razmerij med človekovimi dejavnostmi in pritiski, ki jih povzročajo. Razumevanje vplivov, ki jih imajo na okolje in na biotsko

raznovrstnost, pa bo odprlo možnosti ukrepanja za preprečevanje zmanjševanja biotske raznovrstnosti. Povečalo bo učinkovitost dogovorjenih ukrepov v zvezi z biotsko raznovrstnostjo.

Veliko je med seboj povezanih dejavnosti, ki vplivajo na biotsko raznovrstnost. Ocenjevanja morajo biti celovita in morajo vključevati tako obsežno strokovno znanje kot tudi prebivalce, ki jih to zadeva. Podatki o stanju in trendih biotske raznovrstnosti v Evropi so nepopolni in protislovni. Razmere se verjetno ne bodo tako hitro spremenile, saj spremljanje stanja biotske raznovrstnosti zahteva veliko časa in denarja. Težko ga je postaviti kot prednostno nalogo, zaradi česar je bilo deležno relativno skromne finančne podpore. Zdaj je nujno ukrepati.

Evropski program spremljanja stanja biotske raznovrstnosti

Bliža se leto 2010 in s pomočjo obsežnejšega evropskega programa za spremljanje stanja biotske raznovrstnosti potekajo dela za zagotovitev podatkov, ki naj pomagajo zaustaviti upadanje biotske raznovrstnosti. Spremljanje stanja in informacije bodo temeljili na jasnem okviru, s čimer bo zagotovljena njihova koristnost oblikovalcem politike in odločevalcem na vseh ravneh: od lokalne, regionalne, nacionalne, EU do vseevropske.

Da bi ustvarili čvrst in povezan evropski program spremljanja stanja biotske raznovrstnosti, ki bo nudil informacije v zvezi s ciljem, postavljenim za leto 2010 in v zvezi z ocenjevanjem napredka, je treba upoštevati štiri 'smernice delovanja':

1. Usklajevanje obstoječih mednarodnih mrež za spremljanje stanja

Evropski okvir za spremljanje stanja biotske raznovrstnosti in kazalce (EBMI-F), ki ga je potrdil program ministrske konference 'Okolje za Evropo', usklajujeta pa ga Evropska agencija za okolje (EEA) in Evropski tematski center za varstvo narave in biotsko raznovrstnost, nudi dragoceno izhodišče za evropski sodelovalni program spremljanja stanja biotske raznovrstnosti. Ta bo temeljil na uveljavljenih dolgoročnih povezavah in na usklajevanju pretoka podatkov ter metodologij. Močno naj bi povečal vrednost trenutno ločenih nacionalnih in regionalnih dejavnosti spremljanja stanja.

2. Pospeševanje spremljanja stanja biotske raznovrstnosti po vsej Evropi

Na evropski ravni je trenutno na voljo zelo omejena količina informacij. Te prihajajo iz držav članic kot del njihovih obveznosti poročanja po ptičji in habitatni direktivi, ali od zavezancev za nacionalna poročila po Konvenciji o biološki raznovrstnosti. Vendar pa potrebujemo širši nabor podatkov in informacij. Iz njih bo razvidna povezava med stanjem in trendi biotske raznovrstnosti ter različnimi ustreznimi pritiski in človekovimi dejavnostmi.

Tako bo viden napredek pri doseganju cilja, zastavljenega za leto 2010. Trenutno to velja v zvezi z zahtevami za spremljanje stanja in za kazalce za konvencijo, za območja po programu Natura 2000 in za strategijo EU o biotski raznovrstnosti.

3. Usklajevanje nacionalnih informacijskih mrež

Evropska agencija za okolje sodeluje z državami, ki so njene članice, drugimi sodelujočimi državami in zainteresiranimi mednarodnimi organizacijami. Sodelovanje poteka preko Evropskega okoljskega informacijskega in opazovalnega omrežja (Eionet) in mednarodne delovne skupine, ki se ukvarja s kazalci in spremljanjem stanja biotske raznovrstnosti (IWG-BioMIN). Tako skrbi za pretok veljavnih podatkov o naravi, biotski raznovrstnosti ter drugih, s tem povezanih dejavnostih in pritiskih. Podatki so na evropski ravni uporabni za podporo ukrepom in za spremljanje doseženega napredka k cilju, zastavljenemu za leto 2010 in naprej.

4. Zagotavljanje, da so informacije na evropski ravni v skladu s politikami in uporabne za vse, ki se ukvarjajo z zaustavljanjem upadanja biotske raznovrstnosti

Informacije, zbrane in dostopne na evropski ravni, morajo oblikovalcem politike pokazati, kje je bil dosežen napredek in kje so potrebni dodatni ukrepi. Pomagati morajo pri dviganju javne in politične zavesti. Odločevalcem in drugim zainteresiranim strankam morajo pomagati pri doseganju cilja- zaustavitvi zmanjševanja biotske raznovrstnosti do leta 2010.

Sklep

Daljnosežni cilj Evrope — do leta 2010 ustaviti zmanjševanje biotske raznovrstnosti, služi kot ključna spodbuda za pospeševanje in osredotočenost okoljskih ukrepov. Predstavljene informacije kažejo, kako lahko skladen, analitičen pristop 'od zgoraj-navzdol' zagotovi celovito spremljanje stanja in podatke. Ti so potrebni za upravljanje z evropsko biotsko raznovrstnostjo na lokalni, regionalni in globalni ravni ter pomagajo pri spremljanju napredka in doseganju zastavljenega cilja.

